

Dosarul nr. 2r-38/24
2-23118817-01-2r-18012024

Prima instanță: Judecătoria Comrat, sediul Vulcănești (jud. Ig. Botezatu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Comrat (jud. A. Mironov, Ș. Starciuc, D. Fujenco)

DECIZIE

13 martie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Oxana Parfeni
Mariana Ursachi

examinând recursul declarat de către Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud împotriva Iuliei Costina cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor judiciare,

împotriva încheierii din 18 decembrie 2023 a Curții de Apel Comrat, prin care s-a restituit cererea de apel depusă de Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud, din motiv că apelul a fost depus peste termenul prevăzut de lege, de declarare a apelului și apelantul nu a solicitat repunerea în termen,

c o n s t a t ă:

La 16 august 2023, Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud a depus cerere de chemare în judecată împotriva Iuliei Costina cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor judiciare.

Prin hotărârea din 30 octombrie 2023 a Judecătoriei Comrat, sediul Vulcănești, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud. S-a încasat de la Costina Iulia, fondatorul ÎI "Costina Iulia" în beneficiul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină (CNAM) Agenția Teritorială Sud, datoria prima de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anul 2022 în suma de 4 056 de lei, și penalitatea de întârziere în suma de 2 019,89 de lei.

La 07 decembrie 2023, Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 30 octombrie 2023 a Judecătoriei Comrat, sediul Vulcănești, invocând dezacordul cu hotărârea instanței de fond (f.d.35-36).

Prin încheierea din 18 decembrie 2023 a Curții de Apel Comrat, s-a restituit cererea de apel depusă de Compania Națională de Asigurări în Medicină (CNAM) Agenția Teritorială Sud, din motiv că apelul a fost depus peste termenul prevăzut de lege de declarare a apelului și apelanta nu a solicitat repunerea în termen.

La 29 decembrie 2023, Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud a depus cerere de recurs împotriva încheierii din 18 decembrie 2023 a Curții de Apel Comrat, solicitând repunerea în termen a cererii de apel împotriva hotărârii din 30 octombrie 2023 a Judecătoriei Comrat, sediul Vulcănești.

În motivarea recursului, a indicat că Compania Națională de Asigurări în Medicină a recepționat dispozitivul hotărârii în ultima zi de declarare a apelului și anume la data de 28 noiembrie 2023, fapt confirmat prin avizul de recepție, ceea ce a și dus la omiterea termenului de depunere a apelului.

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Curtea de Apel Comrat a pronunțat încheierea contestată la data de 18 decembrie 2023 și a expediat participanților la proces copia încheierii, prin scrisoare de expediere a actului judecătoresc din 19 decembrie 2023 (f.d. 47), și a fost recepționată de către recurentă la data de 22 decembrie 2023, fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la materialele cauzei (f.d.50), astfel, recursul declarat la 29 decembrie 2023 este în termen.

La 18 ianuarie 2024, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimetei copia cererii de recurs, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de expediere, anexată la materialele dosarului (f.d. 66).

Intimata nu și-a valorificat drepturile sale procedurale și nu a depus referință la recursul depus de Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Examinând temeiurile invocate în cererea de recurs în raport cu materialele dosarului și prevederile legale aplicabile speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud urmează a fi respins, cu menținerea încheierii instanței de apel, din motivele ce succed.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Completul de judecată relevă că, prin încheierea din 21 august 2023 a Judecătoriei Comrat, sediul Vulcănești, s-a primit spre examinare cererea de chemare în judecată depusă de Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud, în procedura cererilor cu valoare redusă (f.d.19).

Încheierea sus menționată nu a fost recepționată de pârâta Costina Iulia, trimiterea poștală fiind restituită cu mențiunea ”plecat” (f.d.22).

Completul reține că dispozitivul hotărârii primei instanțe, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud împotriva Iuliei Costina cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor judiciare, a fost pronunțat la 30 octombrie 2023 (f.d.30).

Potrivit scrisorii Judecătoriei Comrat, sediul Vulcănești din 21 noiembrie 2023, în adresa participanților la proces, a fost expediat dispozitivul hotărârii din 30 octombrie 2023 (f.d.31).

În conformitate cu art. 110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Art. 113 din Codul de procedură civilă prevede că, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Completul de judecată învederează că, art. 362 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă statuează că termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel. Repunerea în termen de apel se face de către instanța de apel în cazurile și în ordinea prevăzute de art.116.

În conformitate cu art. 116 alin. (1), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective etc.). Repunerea în termen nu poate fi dispusă decât în cazul în care partea și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea termenului de 30 de zile, calculat din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care justifică depășirea termenului de procedură.

Completul de judecată reține că cererea de apel nemotivată împotriva hotărârii din 30 octombrie 2023 a Judecătoriei Comrat, sediul Vulcănești a fost depusă de Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud, la data de 07 decembrie 2023, cu depășirea termenului de 30 de zile, prevăzut de art.362 alin.(1) din Codul de procedură civilă.

Prin încheierea Curții de Apel Comrat din 18 decembrie 2023, s-a restituit cererea de apel depusă de apelanta Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud, împotriva hotărârii Judecătoriei Comrat, sediul Vulcănești din 30 octombrie 2023, ca depusă peste termenul prevăzut de lege, de declarare a apelului și apelantul nu a solicitat repunerea în termen (f.d.45-46).

Verificând circumstanțele cauzei în raport cu argumentele recursului și cadrul legal aplicabil speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră justă soluția instanței de apel de restituire a cererii de apel depusă de Compania

Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. b) din Cod de procedură civilă, deoarece cererea de apel nemotivată a fost depusă peste termenul de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii prevăzut la art. 362 alin. (1) din Cod de procedură civilă.

Or, după cum rezultă din actele cauzei, dispozitivul hotărârii primei instanțe a fost pronunțat la 30 octombrie 2023, iar cererea de apel a fost depusă de către Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud abia la 07 decembrie 2023, pe când termenul-limită de depunere a apelului a expirat la 29 noiembrie 2023 (miercuri), inclusiv.

Totodată, în conformitate cu art. 116 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective etc.).

Din normele legale citate supra rezultă că termenul de declarare a apelului poate fi restabilit dacă persoanele îndreptățite prin cerere invocă această solicitare. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului de procedură. Prin prisma jurisprudenței CEDO, nemotivarea de către instanță a temeiurilor de repunere a apelului în termen sau repunerea neîntemeiată în termenul de apel reprezintă o încălcare a dreptului la un proces echitabil.

La caz se constată că apelul a fost depus de către Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud peste termenul legal de atac, însă apelanta nu au solicitat repunerea în termen a apelului, printr-o cerere formulată în condițiile art. 116 din Cod de procedură civilă, cu indicarea motivelor și prezentarea probelor întru confirmarea imposibilității depunerii apelului în termenul legal. Or, repunerea în termenul de atac se face de către instanța de judecată doar în cazurile și în ordinea strict reglementată de art. 116 din Cod de procedură civilă, care cert, expres și imperativ stipulează că repunerea în termen a actului de procedură poate fi efectuată doar la cererea persoanei care o solicită și cu anexarea probelor ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului.

Cu referire la solicitarea de repunere în termenul de apel împotriva hotărârii din 30 octombrie 2023 a Judecătoriei Comrat, sediul Vulcănești, menționată în recursul declarat de către Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud, Completul de judecată notează că aceasta nu ține de competența instanței de recurs. Or, repunerea în termenul de apel se soluționează de către instanța de apel, în conformitate cu art. 362 alin.(3) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud, contestând hotărârea primei instanțe peste termenul legal de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului, trebuiau să depună diligența și să întreprindă măsurile necesare pentru a-și proteja drepturile de acces la instanță prin depunerea unei cereri de repunere în termen a apelului, cu anexarea probelor justificative care să confirme imposibilitatea depunerii cererii de apel în termenul de atac prevăzut de

lege. Or, instanța de apel nu era în drept din oficiu să dispună acest fapt, fără ca apelantul să înainteze personal această solicitare.

Subsecvent, în conformitate cu art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară.

Conform art. 102 alin. (6) din Codul de procedură civilă, citația sau înștiințarea se trimite la adresa menționată de parte sau de un alt participant la proces.

Potrivit art. 105 alin. (1) și (1¹) din Codul de procedură civilă, citația și înștiințarea se trimit prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmînării citației sau înștiințării se înscrie pe citație sau înștiințare în partea care se înmînează destinatarului, precum și pe cotor, care se restituie instanței. Citația sau înștiințarea se expediază autorităților publice, persoanelor juridice de drept privat și avocaților prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor sau prin orice mijloc de comunicare ce asigură transmiterea și confirmarea primirii acestor acte. La solicitarea persoanelor fizice, citația sau înștiințarea poate fi transmisă acestora prin mijloace de comunicare ce asigură transmiterea și confirmarea primirii acestor acte sau prin poșta electronică în cadrul Programului integrat de gestionare a dosarelor.

Prin prisma acestei norme, instanța de recurs remarcă că, la materialele dosarului este anexat avizul de recepție, prin care se confirmă că Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud a recepționat dispozitivul hotărârii din 30 octombrie 2023 a Judecătoriei Comrat, sediul Vulcănești, la data de 28 noiembrie 2023 (f.d. 33).

Distinct, se reține că încheierea nominalizată a fost plasată pe Portalul Național al Instanțelor: www.ico.instante.justice.md la data de 21 noiembrie 2023.

În circumstanțele enunțate, nu poate fi reținut argumentul invocat de recurenta Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud precum că a verificat periodic Portalul Național al Instanțelor și lipsa dispozitivul hotărârii din 30 octombrie 2023 a Judecătoriei Comrat, sediul Vulcănești, or acesta a fost publicat pe data de 21 noiembrie 2023.

În acest context, instanța de recurs reține că apelanta/recurenta a cunoscut sau trebuia să cunoască despre procesul în cauză, iar ținând cont de prevederile art.56 alin.(3) din Codul de procedură civilă, trebuia să se folosească cu bună-credință de drepturile și obligațiile sale procedurale, să se intereseze de mersul procesului de judecată și să declare apel împotriva hotărârii din 30 octombrie 2023 a Judecătoriei Comrat, sediul Vulcănești, în termenul stabilit de legislație. Apelantul/recurent înșă, nu a dat dovadă de promptitudine în vederea exercitării căii de atac în termen, astfel că, depunerea cererii de apel fără a prezenta dovada imposibilității îndeplinirii actului procedural în interiorul termenului prevăzut de lege, demonstrează o neglijență a obligațiilor lor procedurale.

Dat fiind cele relatate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră drept întemeiată și legală încheierea din 18 decembrie 2023 a Curții de Apel Comrat.

Completul de judecată reține că Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa promovează, cu consecvență cu titlu de principiu obligația părților de a se interesa de soarta procesului în situația în care ele au fost înștiințate despre inițierea și desfășurarea acestuia și de a-și proteja drepturile sale de acces la instanță (cauza Van Harn vs. Germania, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007).

Respectarea termenelor legale constituie o obligație pozitivă a părților și are menirea să asigure buna funcționare a justiției, iar repunerea în termen poate fi admisă doar în cazurile expres prevăzute de lege și doar în situația în care partea când înaintează o cerință de repunere în termen, o justifică prin probe pertinente și admisibile în temeiul art. 116, 118, 121, 122 și art. 362 din Codul de procedură civilă, prin care s-ar dovedi că omiterea termenului a fost cauzată din motive întemeiate.

Or, admiterea spre examinare a unui apel tardiv poate duce la încălcarea principiului securității raporturilor juridice garantat de art. 6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Instanța de recurs accentuează că o asemenea soluție este compatibilă cu standardele inserate în textul art. 6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, încuviințarea exercitării unei căi ordinare de atac în urma rămânerii definitive a actului jurisdicțional valabil adoptat în lipsa unor circumstanțe fundamentale și obligatorii, ar însemna de fapt încălcarea principiului securității raporturilor juridice și a drepturilor celorlalte părți la un proces echitabil.

În susținerea opiniei enunțate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție invocă și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în speța Melnic c. Moldovei din 14 noiembrie 2006, definitivă din 14 februarie 2007, precum și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Ponomaryov c. Ucrainei, hotărârea din 03 aprilie 2008, definitivă din 29 septembrie 2008, unde se notează că deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o soluție care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține încheierea instanței de apel.

În conformitate cu art. 427 lit. a) și art. 428 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de către Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud.

Se menține încheierea din 18 decembrie 2023 a Curții de Apel Comrat, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Teritorială Sud împotriva Iuliei Costina cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor judiciare.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi